

CÍLE LEKCE

- uvědomí si, jak působí na člověka vyřčení soudu (přidělení nálepky)
- přemýšlí o procesu hodnocení
- k hodnocení využívá popisný jazyk

POMŮCKY

- losy (pracovní arch)
- pracovní arch se symboly pravda – lež (pro skupiny)

1. Komunitní kruh. Vyučující přečte text Ropuchy¹ od B. Ferrera.

Na konci velkého parku, ve spleti stromů a keřů posetých květy a barevnými bobulemi, se skrýval malý rybníček, pokrytý bílými a narůžovělými lekníny. V rybníčku žila rodinka ropuch. Tatínek, maminka a maličký čípera. Byla to šťastná rodina. „Jsi nejkrásnější děťátko na světě,“ šeptala maminka ropucha svému maličkému, který spokojeně skřehotal, a pak ho celičkého zlíbala. „Ty jsi ta nejlepší maminka na světě,“ odpovídal jí maličký a pak odskákal, aby se ponořil do chladné vody rybníčku. Otec ropušík pozoroval s hrdostí svou rodinu, kvetoucí břehy rybníčku, tmavou a chladnou vodu a říkal: „Žijeme na nejkouzelnějším místě na světě.“ Jednou však klidný život rodinky narušily výkřiky. To křičela děvčátka, která procházela pěšinkou kolem rybníčku. „Júúú! To je smrad!“ „Vypadá to jako smetiště... Pojďme odtud pryč.“ „Taková shnilá voda!“ „Hele! Podívej se na ty hnusné ropuchy!“ „Jsou odporné!“ „A ten maličký, samý strup, to jsou ale ohavná stvoření!“ Ropuší tatínek a maminka se celí zahanbení schovali v bahně. Malý, vystrašený a ponížený, se ukryl pod list leknínu. Se štěstím v rybníčku byl navždycky konec.

- Co děvčátka vedlo k jejich sdělení? Jakou formu sdělení zvolila?
- Komu bylo hodnocení dané situace určeno?
- Byla jejich slova pro někoho prospěšná? Jaký byl jejich účel?
- Co jejich sdělení způsobilo?
- Máte nějakou osobní zkušenost s podobnou situací, kdy jste se cítili dobře, ale slovní hodnocení druhého vám dočista zkazilo náladu?

1. Pravda nebo lež. Skupinová práce po 4 členech, skupinu tvoří žáci, jejichž losy, resp. slabiky dávají dohromady slovo hod-no-ce-ní. Úkolem každé skupiny je prodiskutovat následující tvrzení, ke kterým si žáci vytvoří určitý postoj (pravda – lež). Své rozhodnutí ve skupině argumentují.

- Hodnotím-li někoho, vytvářím si k němu zároveň určitý vztah.
- Z hodnocení by si měl člověk vzít ponaučení, svou práci vylepšit či opravit, změnit své chování.
- Úsměv nestojí nic, ale dává mnoho.
- Hodnocení působí na city člověka (negativní hodnocení doprovází smutek, vztek, zlost; pozitivní hodnocení naopak radost, štěstí, ...).
- Hodnocení nám říká, v čem bylo naše snažení úspěšné či neúspěšné.
- Úsměv, mrknutí oka, gesto, údiv nejsou vyjádřením hodnocení.
- Hodnocení nám nepomáhá hledat cesty k odstranění chyb.
- Hodnocení je vždy porovnávání něčeho s něčím.
- Hodnocení je dovednost, kterou se člověk musí učit.
- Druhého člověka hodnotíme podle našich vlastních hodnot. Lidé, kteří svým chováním nenaplní naše očekávané hodnoty, máme tendenci hodnotit negativně.
- Každého člověka nelze za něco pochválit.
- Z hodnocení by se člověk měl dozvědět maximum informací o tom, jak vyhověl požadavkům (= kritériím).
- Jenom člověk, který je chválen, umí pochválit druhého.

Sdílení skupin v kruhu. Vyučující přečte výrok, skupiny vyjádří své stanovisko zvednutím příslušného symbolu (✓ = pravda, ✗ = lež; viz pracovní arch), posléze poskytují argumenty pro své postoje.

¹ FERRERO, Bruno. *Pohlazení pro duši*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006. s. 65.

2. **Hodnotím nebo rozdávám nálepky? Individuální práce.** Úkolem každého žáka je prostudovat následující situace a rozhodnout se, který způsob uvedených hodnocení je vhodnější. Svě rozhodnutí zdůvodní.

Sdílení v kruhu. Vyučující u každé situace nejprve zjistí, kdo se rozhodl pro kterou variantu (prostým přihlášením) a vyslechne argumentaci obou „táborů“. Nakonec vysvětlí rozdíl mezi „nálepkováním“ („škatulkováním“) a **popisným jazykem**, který je pro hodnocení nevhodnější. Jeho prostřednictvím popisujeme to, co můžeme vnímat našimi smysly (co vidíme, slyšíme, ...) a zároveň vše vztahujeme ke kritériím, která jsme pro danou činnost stanovili (nebo k obecně platným kritériím). Popisujeme jak zlepšení jedince, tak i jeho pocity. Popisujeme zejména pozitivní stránky jeho výkonu, ale dáváme prostor také k odhalení chyb a nedostatků, vhodnými otázkami můžeme druhého na jeho chyby navést. V uvedených situacích byl popisný jazyk použit v obou situacích jako varianta A.

Naopak nálepkou **zaškatulkujeme** jedince na základě některé jeho činnosti/skutku/výtvoru/... V případě kladného hodnocení „Jsi šikulka!“ navíc sdělujeme očekávání, že daná osoba bude šikulka ve všech „směrech“; můžeme ji tak i stresovat naším budoucím očekáváním (Koupím ti drahý model letadla, očekávám, že bude stejně dokonalé, jako právě dokončený jednodušší model.)

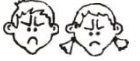
1. Vyučující přečte text Hřebíky² od B. Ferrera.

Jeden chlapec měl velmi vznětlivou povahu. Snadno se rozčilil, pouštěl se do potyček a sporů. Jeho otec mu jednou dal pytlík hřebíků a požádal ho, aby pokaždé, když ho někdo nebo něco rozzlobí, zatloukl jeden hřebík do ohrady, která obklopovala jejich dvůr. První den chlapec zatloukl 38 hřebíků. Jak šel čas, pochopil, že je snazší ovládnout svůj hněv než zatloukat hřebíky, a o několik týdnů později, jednou večer, oznámil otci, že toho dne se na nikoho nerozhněval. Otec mu odpověděl: „To je moc skvělé. A teď každý den, kdy se na nikoho nerozzlobíš, vytáhni z ohrady jeden hřebík.“ Po krátkém čase mohl chlapec otci oznámit, že vytahal všechny hřebíky. Otec ho pak vzal za ruku a řekl mu: „To je moc dobře, chlapče, ale podívej, ohrada je samá díra. Dřevo už nikdy nebude takové jako dřív. Když cokoli v záchvatu hněvu řekneš, způsobíš lidem, které máš rád, rány. Jsou podobné téměř dírák. A i když se tisíckrát omluvíš, rány zůstanou.“

- Kolik hřebíků byste museli za poslední týden zatlouct vy?
- Ublížili jste někdy druhému slovem? Jak jste poté reagovali? Bylo možné vzít vaše slova zpět?
- Co je možné „odnést“ si z příběhu?

SEBEHODNOCENÍ dle sady kritérií

² FERRERO, Bruno. *Pohlazení pro duši*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006. s. 17.

Kritéria				
Skupinová práce: Pravda nebo lež Spolupracovali jste ve skupině (komunikace, rozdělení úkolů)?				
Skupinová práce: Pravda nebo lež Dokázali jste svá rozhodnutí kvalitně zdůvodnit?				
Individuální práce: Hodnotím nebo rozdávám nálepky? Zdůvodnil/a jsem svou volbu hodnocení?				
Individuální práce: Hodnotím nebo rozdávám nálepky? Porozuměl/a jsem rozdílu mezi popisným jazykem a nálepkováním?				
Diskuse Zapojoval/a jsem se do diskuse bez vyzvání?				

HOD	NO	CE	NI
HOD	NO	CE	NI
HOD	NO	CE	NI
HOD	NO	CE	NI
HOD	NO	CE	NI
HOD	NO	CE	NI
HOD	NO	CE	NI
HOD	NO	CE	NI
HOD	NO	CE	NI
HOD	NO	CE	NI

